

NORGES Jeger- OG FISKERFORBUND

Mattilsynet
v/ Seksjon for fiskehelse og -velferd

postmottak@mattilsynet.no

Vår ref: ØF-fisk-2016

Deres ref: 2015/43553

Hvalstad, den: 16.05.2016

Endret utkast til områdeforskrift for lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Drammensregionen - hørings svar

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til høring fra Mattilsynet vedr. «Endret utkast til områdeforskrift for lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Drammensregionen» av mars 2016 (deres ref.: 2015/43553).

Formålet med forskriften er å etablere et kontrollområde for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Drammen, Hof, Holmestrand, Hurum, Lier, Modum, Nedre Eiker, Røyken, Sigdal og Øvre Eiker kommuner, Buskerud og Vestfold fylker.

NJFF har tidligere «rutinemessig» støttet opp om etableringen av disse forskriftene såfremt dispensasjonsmulighetene som ligger i forskriften benyttes fornuftig (i praksis slik at en ikke forbyr eller påbyr mer enn absolutt nødvendig). Vi viser til vårt forrige innspill til områdeforskrift (vedlagt i e-post) av 12.06.2015. Mattilsynet har i endret utkast gjort noen justeringer som i noen grad etterfølger våre innvendinger. Vi finner det likevel nødvendig å kommentere det endrede forslaget til områdeforskrift.

Pågående arbeid med å utrede bekjempingsmulighet og spredningsfare

Miljødirektoratet har nedsatt en ekspertgruppe som skal utrede mulighetene for å bekjempe parasitten (ekspertgruppa). I tillegg har en gjennom prosjektet GYROFRI (<http://gyrofri.no/>) satt i gang undersøkelser for å vurdere spredningsfaren i fjordsystemet utenfor «Drammensregionen». Disse gruppenes arbeid er viktige i den videre prosessen vedrørende en eventuell behandling av de smittede elvene i Drammensregionen – Drammenselva, Lierelva og Sandeelva og mindre «anadrome» elver/bekker. Ekspertgruppa vil mest sannsynlig ikke komme med sin konklusjon/anbefaling før 2018, det samme gjelder GYROFRI-gruppa.

Primært mener NJFF en bør avvente å etablere en eventuell områdeforskrift til disse arbeidene foreligger. Dersom konklusjonen blir at en ikke ser å kunne behandle vassdraget, mener vi at en annen ordning enn en områdeforskrift bør etableres. Alternativt at områdeforskriften har en annen innretning enn foreliggende forslag.

Det følgende er i så måte kommentarer NJFF ønsker å komme med basert på at en likevel etablerer en områdeforskrift på nåværende tidspunkt, samt en realistisk problematisering av enkelte elementer.

Reduksjon av bekjempingssonen utstrekning

NJFF støtter et redusert omfang av bekjempingssonen. Det er som beskrevet riktig at det praktiseres et tålt fiske i den del av Drammenselva som ligger i Drammen kommune. På denne strekningen blir det også i all hovedsak fisket etter andre arter enn anadrom laksefisk. Det samme kan i stor grad sies mht fisket i Nedre Eiker, men her er det utgangspunktet krav om kjøp av fiskekort for personer over 12 år siden det her er noe bedre forutsetninger for laksefiske.

I tillegg er det en betydelig trafikk av fritidsbåter både i Drammen kommune og lengre opp i vassdraget. En av landets største opplagsplasser for store fritidsbåter ligger blant annet i Solbergelva i Nedre Eiker kommune (<https://www.facebook.com/drammenbatservice/>). Uten å ha noen undersøkelse til å belegge det med er det rimelig å anta at det det meste av båttrafikken i vassdraget skjer uten å ha fiske som formål.

Den største trafikken er øyensynlig på nedre deler – Drammen og nedre del av Nedre Eiker - så det vil etter NJFFs mening være mer naturlig å sette grensen mellom overvåkingssonen og bekjempingssonen om lag ved nevnte store opplagsplass for båter. Fisket og båtbruken fra dette området og nedover er av samme sort som i Drammen kommune.

Bekjempingssone og eventuelle konsekvenser mht fremtidig drift av vassdragene

I dag er det et organisert salg av fiskekort (samarbeid mellom foreninger og rettighetshavere) i Lierelva, Sandelva og i Drammenselva ovenfor Drammen kommune. Dette innbefatter også en desinfeksjonsordning med depositum på fiskekort.

Dersom denne prosessen på sikt resulterer i forbud mot utsetting av laks, vil dette i størst grad vil være negativ mht den lokale organiseringen i Drammenselva. En ordning som NJFF mener fungerer tilfredsstillende i dag. Lierelva og Sandeelva er i langt større grad sjøørretelver. Det er derfor sannsynlig at effekten vil være mindre negativ der, men dette vil avhenge av restriksjonsnivået.

Det er blant annet lite trolig at det vil være stor interesse for å drifte en omfattende frivillig oppsyns- og desinfeksjonsordning i Drammenselva dersom laksefisket bortfaller. Laksefisket på de beste områdene mht laks (Øvre Eiker) vil i stor grad bortfalle, men siden vassdraget har et stort antall andre attraktive sportsfiskearter så er det ikke gitt at antall fiskere blir lavere dersom befolkningen oppfatter at det ikke drives oppsyn. Med mindre en offentlig går inn og tar eller finansierer den store jobben foreningene i dag gjør, vil vassdraget med sikkerhet bli mindre trygt.

Dette er diskusjoner som med sikkerhet vil komme opp på et senere tidspunkt, og selv om det ikke nødvendigvis blir slik at kultiveringsvirksomheten bortfaller, så mener NJFF det er viktig å nevne denne utfordringen.

Regler for hele kontrollområdet

NJFF stiller seg undrende til at røye nevnes som en art det er tradisjoner for å flytte mellom vann og mellom elver i kontrollområdet. Med unntak av Tyrifjorden, hvor røye mest sannsynlig er selvinnvandret etter istiden, finnes det kun et lite antall andre lokaliteter med svært marginale bestander av røye (i Finnemarka). Områdene er for lavtliggende og innsjøene for grunne til at de er godt egnet. Det er derfor, oss bekjent, ingen tradisjon for å drive med overføring av røye i dette området. Utsettinger av innlandsørret ovenfor vandringshindre er imidlertid godt organisert, og foregår etter tillatelse fra fylkeskommunen. Utsetting av laks og sjørørret på anadrom del (og ovenfor vandringshindre) er også godt organisert og foregår etter tillatelse fra fylkesmannen.

Uten å gå inn for behovet for utsettinger i den enkelte lokalitet, mener NJFF det er avgjørende at denne forskriften ikke resulterer i en stopp i de mulighetene en i dag har for å drive kultivering. Dersom det er faglig gode grunner til å vurdere utsettinger, så må dette gjøres lokalitet for lokalitet.

Vurderinger i forhold til naturmangfoldloven

Særlig Drammensvassdraget og nedre del av Lierelva er et svært artsrikt (fisk) vassdrag. Så artsrikt at det i tillegg til å være et betydelig laksevassdrag er et enda mer betydelig innlandsfiskvassdrag. Det er derfor viktig at også Naturmangfoldlovens §1, 4 og 5 ivaretas:

§ 1.(lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden.

§ 4.(forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

§ 5.(forvaltningsmål for arter)

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

For NJFF betyr det at alle de om lag 20 artene i vassdragene har krav på å bli ivaretatt på minst like god måte som de anadrome laksefiskene både på artsnivå og mht genetisk integritet og variasjon. Dette vil rimelig nok være svært kostbart både å utrede i forkant, å gjennomføre og å følge opp, men behovet for dette er langt større enn det har vært i noe annet behandlet vassdrag til nå. Dette må uansett være et ultimativt krav til forvaltningen.

Slik høringsdokumentet fremstiller det så har en kun lagt til grunn at en i friskemeldingsprosessen kun skal utrede hvorvidt laksen reetableres på en god måte. Dette programmet skal etter sigende koste ca 1-2 millioner fordelt på 4-5 år. For NJFF vil det være et absolutt krav at en etter reintroduksjon av øvrige arter gjør en tilsvarende vurdering for «helsetilstanden» til hele fiskesamfunnet.

På nåværende tidspunkt vil det være nær umulig å sette en pris på hva utredninger på forhånd, oppbevaring av et tilstrekkelig antall av alle arter, reintroduksjon og videre oppfølging mot et retablert økosystem vil koste, men det er opplagt at en kommer svært kort på vei med 1-2 millioner kroner. Dette er et svært viktig punkt som en må forvente at utredes og beskrives nærmere på et senere tidspunkt.

Mattilsynet skriver at det vil være minimale kostnader knyttet til gjennomføring av forskriftens forbud og påbud. Å pålegge eller forby noe koster rimelig nok initialt lite, men vi mener at det i en slik sammenheng er viktig å påpeke at de reelle lokale kostnadene er betydelige i form av redusert inntekt fra fiske og overnatting. Den samfunnsøkonomiske kostnaden ved langvarig bortfall av fiske etter innlandsfisk og anadrome laksefisk i vassdragene, samt potensielt bortfall av lokalt engasjement mht å drifte vassdragene er likevel de mest betydelige selv om de vanskeligere lar seg beregne kroner og øre.

Avslutning

Siden det fortsatt er svært mange ubesvarte spørsmål knyttet til en eventuell behandling av Drammensregionen mener NJFF at en bør utsette etableringen av en områdeforskrift. Som et minimum bør det utsettes til de nevnte pågående utredningene er ferdige, eller har svar som sikkert sier at det er rett tid for det.

Inntil en bedre har en formening om når en eventuell behandling kan skjer, mener NJFF uansett at forvaltningen nøye må vurdere det reelle restriksjonsnivået en velger å innføre. Faren er stor for å miste langt mer enn det en ønsker å oppnå ved at den folkelige motstanden mot tiltaket øker sterkt i denne befolkningstette regionen.

Vennlig hilsen
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Øyvind Fjeldseth
Fiskekonsulent